

Επίκαιρα

Μεταρρυθμίσεις άρχισαν και θέματα καυτά με DVD και βίντεο μας πήρανε τ' αυτιά.

Ροζ υποθέσεις σκάνδαλα εβγάλινε εκ νέου αυτά που μας θυμίζουνε επί Βαρθολομαίου.

Τον κόσμο βασανίζουνε με θέματα μεγάλα Δεν ασχολούνται με αυτά αλλά μπερδεύουν άλλα.

Αυτά όμια που ήγενταν ποιός έξει την αιθίθεια Και όλους μας τρελάνανε με ψευτιές και παραμύθια.

Τους μεροκαματιάρηδες καθόλου δεν τους νοιάζει Ούτε για τον Ζαχόπουλο τα μάτια του που βγάζει.

Εδώ ο κόσμος χάνεται, δεν παίρνουνε χαμπάρι Τρόφιμα και πετρέλαιο, με τα πλεφτά να πάρει;

Τα πράγματα ακριβάίνουνε μέρα με την ημέρα Αδειάσανε οι αγορές ο κόσμος κάνει πέρα.

Ένα σωρό προβλήματα όλο μας ταλανίζουν Και αντί για ενημέρωση ο ένας τον άλλο βρίζουν.

Και στα κανάλια βγαίνουνε όλοι οι παραμυθάδες Κάθονται και τσακώνονται και πιάνουνε καυγάδες.

Μ' όλα αυτά που βλέπουμε όλοι θα τρελαθούμε Και όσο περνάει ο καιρός τι άλλο πια θα δούμε.

ΚΑΛΑΜΠΑΛΙΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
(Σόληγγας)

ΓΙΑ ΤΟΝ ΦΙΛΟ ΜΟΥ ΠΕΡΙΚΛΗ ΠΟΥ ΖΕΙ ΣΤΗΝ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

Επούτα τα στιχάκια μου τα χω αφιερωμένα
Στον φίλο μου τον Περικλή, πού ναι μακριά στα ξένα.

Όταν έφυγες για μακριά ήσουν παιδί ακόμα
Αλλά την γη εφίπτουσε, πήρες και λίγο χώρα.

Πήρες το χώμα Περικλή να τό χεις μια αβάντα
Να μην ξεχνάς τον τόπο σου, να τον θυμάσαι πάντα.

Απ' το χωριό που έφυγες, έχουν περάσει χρόνια
Αλλά η παρουσία σου μένει εδώ αιώνια.

Θυμάσαι όλα τα παλιά, σου μείνανε αναμνήσεις
Έτσι ήταν τυχερό, να πας αλλού να ζήσεις.

Και δω όλοι οι φίλοι σου, πάντοτε σε θυμούνται
Τα χρόνια αυτά που ζήσαμε, εύκολα δεν ξενιούνται.

Τα χρόνια μας τα παιδικά ήταν τα πιό ωραία
Που παίζαμε όλοι ξένοιαστα ολημερίς παρέα.

Όπου να φτάσει ο άνθρωπος, όσο μακριά κι' αν πάει
Το μέρος που γεννήθηκε, ποτέ δεν το ξεχνάει.

Παραπονείσαι Περικλή λίγο με την υγεία
Αυτά σ' όλους συμβαίνουνε τάχει η πηλικά.

Όλοι δυσκολεύμαστε τώρα με την υγεία μας
Γιατί επέρασε πολλή η δόλια η γενιά μας.

Να μην απελπιζόμαστε, να είμαστε γενναίοι
Ούτε οι πρώτοι είμαστε, ούτε οι τελευταίοι.

Ιωάννης Καλαμπαλίκης (Σόληγγας)

«Η ΦΩΝΗ ΤΩΝ ΑΝΔΡΟΝΙΑΝΩΝ»

Δήμητρη
Ποιητική και κοινωνική
έκδοση του Προοδευτικού
Συλλόγου Ανδρονιάνων
Εύβοιας
Αγ. Φανουρίου 5 Ζερύπι 13451
Ιδιοκτήτης:
**Προοδευτικός Σύλλογος
Ανδρονιάνων Εύβοιας**

Εκδότης-Διευθυντής
Δημήτρης Χρυσάγης
Πρόεδρος
Τηλ.: 210-2480921
6972318912

**Συντακτική Επιτροπή
Υπεύθυνοι Υπλος:**
Σταμάτης Σπύρου
Δημήτρης Χρυσάγης

**Ηλεκτρονική σχεδίαση
- Στοιχειοθεσία - Εκτύπωση:
Εκδόσεις-Γραφικές τέχνες**
Αριστέα Καρπούζη
Θεοδοσίου 21 Νίκαια
Τηλ: 210 2625277
- 6972624492
e-mail: karpouzi@otenet.gr

Δημήτριος Καλαμπαλίκης

Γεννήθηκε στους Ανδρονιάνους το 1918 και ήταν το έκτο παιδί από τα οκτώ της οικογένειας.

Έχασαν τον πατέρα τους πολύ νωρίς και αναγκάστηκε να εγκαταλείψει το γυμνάσιο και να πάει στα Ψαχνά να γίνει εμποροϋπάλληλος.

Υπηρέτησε με εργατικότητα και τιμιότητα τον ιδιοκτήτη του καταστήματος και αξιώθηκε εν καιρώ να αποκτήσει δικό του εμπορικό κατάστημα.

Παντρεύτηκε με τη χαλκιδαία Σταματούλα Στρατή μοδίστρα, με ατελιέ στη Χαλκίδα. Η αγάπη τους ήταν τόσο μεγάλη που εγκατέλειψε τη δουλειά της και ακολούθησε τον αντρά της στα Ψαχνά.

Απέκτησαν δύο εξαρτεία και αξιόλογα παιδιά τον Κωνσταντίνο οδοντίατρο και τη Μαρία Κοινωνιολόγο και δασκάλα Αγγλικών.

Καμάρωσαν τρία θαυμάσια εγγόνια τη Δανά, το Δη-

μάτρη και την Τελένια.

Εγκατέλειψαν τον ματία τούτο κόσμο πλήρης ημερών με διαφορά μιας εβδομάδας ο ένας από τον άλλον.

Έτσι και εδώ φάνηκε η μεγάλη αγάπη τους σαν τα «ακώριστα λουλούδια» του ποιητή που όταν κάποιο χέρι έκοψε το ένα το άλλο αμέσως εμαράνθη.

Στις 3 Φεβρουαρίου 2008 έφυγε από τη ζωή και ενταφιάστηκε στο Δημοτικό Κοιμητήριο Αγ. Παρασκευής ο συγχωριανός μας Κωνσταντίνος Καλαμπαλίκης «Κωστάκος του Γαλάνου» όπως συνηθίζαμε να τον λέμε εμείς οι συγχωριανοί του. Τον γνώρισα το 1975 στο πρώτο Δ.Σ. του Συλλόγου μας τότε που ο πρώτος πρόεδρός μας Γιώργης Βαρλάμος τον είχε καλέσει να γίνει μέλος του Συλλόγου.

Ήμουν πολύ μικρότερός του κι έτσι δεν αναπτύξαμε ιδιαίτερες σχέσεις. Θυμάμαι όμως έναν άνθρωπο έξυπνο, χαρισματικό με ακέραιο χαρακτήτη.

Έναν άνθρωπο να αγαπάει το χωριό του και σαν μέλος του Δ.Σ. να κάνει προτάσεις για το καλό του, αν και τα περισσότερο χρόνια του τα έζησε μακριά από αυτό λόγω του επαγγέλματός του.

Θυμάμαι να μου λέει πολλές φορές με εκείνη την χαρακτηριστική χονδρή φωνή του. «**Δημήτρη πάνω απ' όλα το χωριό τ' ακούς ρε!**»

Ακόμη μας έδειξε με την συμπεριφορά του ο Κωστάκος ότι ο άνθρωπος πρέπει να είναι σωστός, δίκαιος, έντιμος, να έχει ήθος, να μην είναι αδιάφορος προς τον συνάθρωπο και να προσφέρει στο κοινωνικό σύνολο. Μένων σ' αυτό.

Με την σύζυγό του κ. Στέλλα απέκτησαν δύο παιδιά τον Γιώργο και τον Δημήτρη που με τη σειρά τους του χάρισαν 3 και 2 εγγόνια αντίστοιχα.

Απεβίωσε πλήρης ημερών.
Θα τον θυμόμαστε πάντα.

Δημήτρης Χρυσάγης

- Απεβίωσε στις 30/12/07 στο Μαντούδι Β. Εύβοιας ο Νίκ. Παντελής ετών 82. Τα θερμά μας συλλυπητήρια στους οικείους του

Επιστολές που λάβαμε

Προς την «Φωνή των Ανδρονιάνων» πρώτα θέλη να σας ευχαριστήσω που πάντα μας θυμόσαστε και μας στέλνετε την εφημερίδα σας με όλα τα νέα του χωριού, είναι πάντα ευχάριστο να την διαβάζουμε και σας ευχαριστούμε πάλι.

**Από την Αυστραλία
Σταμάτης Παπακωνσταντίνος**

Για την εφημ. «Φωνή των Ανδρονιάνων»
BROKEN HILL 13 Νοεμβρίου 2007

Αξιότιμε κ. πρόεδρε Δ. Χρυσάγη σας παρακαλώ όπως δημοσιεύσετε στην τοπική εφημερίδα μια συνέντευξη επί τη ευκαιρία της πρόσφατης επίσκεψης της κόρης μου Αθανασίας Μπόμπου τον περασμένο Μάρτιο καθώς και της μικρότερής μου κόρης Κατερίνας πριν από τρία έτη στο αγαπημένο μας και λατρευτό χωριό.

Τις επισκέψεις των δύο κοριτσιών μου συνόδευσε ο αγαπητός και παιδικός μου φίλος και νυν συμπέθερος Γιώργος Νικολίας (Πίόπος) μετά της οικογένειας του γιού του γιατρού Νικολάου Νικολία, όπου επισκέφθηκαν όλα τα αξιοθέατα μέρη του χωριού μας. Το σχολείο με τους υπολογιστές, τον αθλητικό χώρο, το Ηρώων των πεισόντων, το αγροτικό ιατρείο, το Νηπιαγωγείο, την Καθολική Εκκλησία τα Εισόδια της Θεοτόκου, το πατρικό μου σπίτι στους Λουκιάνους.

Έχει πάρει πολλής φωτογραφίες από το χωριό όπου στέλνω μερικές.

Από τις φωτογραφίες που μας έφερε περισσότερο με συγκίνηση αυτή της αείμνηστης και αξέχαστης δασκάλας μου **Αρχοντούλας Κλαδεμενάκη** η οποία αφέρωσε όλη την ζωή της και τα νιάτα της στο αγαπημένο μας χωριό,

Άδρονιάνοι που μάθαμε τα πρώτα μας γράμματα καθώς και τους άλλους διδασκάλους των **Παπα-Λάγο, την Χριστίνα Παπαδοπούλου, τον Βαγγέλη Κουτσούμπη** και τον παλαιάμαχο **Νίκο Κωτσό** που ακόμα αγωνίζεται για το καλό του χωριού.

Θέλω να ευχαριστήσω τις οικογένειες που εφιλοξένησαν την κόρη μου Αθανασία, για την τιμή και τ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ κ. ΔΗΜΑΡΧΟ

Χαλκίδα, 28-12-2007

Προς τον κονδυλίτη Θωμά, Δήμαρχο Κύμης

Κύριε Δήμαρχε,

Ήθελα προ πολλού να σας απασχολήσω αλλά έβλεπα ότι είχατε πολλές φροντίδες και πλήθος ασχολίες με προβλήματα και έργα του Δήμου και δεν ήθελα να σας γίνω βάρος προσθέτοντας και άλλες έννοιες για έργα.

Επειδή όμως με γνωρίζετε και έχω την τιμή να σας γνωρίζω πολλά χρόνια και επειδή έχω κατασκευάσει αξιόλογο έργο υπό την επίβλεψή σας, έχετε δε πει και γράψει τα καθύτερα λόγια για μένα και τους τότε συνεργάτες μου, παίρνω το θάρρος να σας απασχολήσω για ένα θέμα όχι αποκλειστικά δικό μου αλλά για θέμα που θα πρέπει να απασχολεί πολλούς και μάλιστα τους εκπροσώπους του χωριού μου.

Πρόκειται για τις δύο γέφυρες που βρίσκονται πριν και μετά το νερόμυλο του Αντωνίου, πολύ κοντά στο χώρο που συμβάλλουν τα δύο ποτάμια. Η μια στο Μεγάλο Ρέμα το Καραστηλιάνικο και η άλλη στο Μαλετιάνικο ποτάμι, όπως το λέμε εμείς.

Είναι δυο πανέμορφες καπλίγραμμες τοξωτές πετρίνες γέφυρες, περίτεχνα κτισμένες. Κατασκευασμένες το δεύτερο ήμισυ του δεκάτου ενάτου αιώνα. Ποια χρονολογία ακριβώς δεν κατόρθωσα να μάθω. Και οι δύο γέφυρες είναι ισάξιες, αντάξιες των πιειρώτικων γεφυριών που συντηρήθηκαν πρόσφατα.

Από τότε που κτίστηκαν μέχρι τα μέσα και πιο ύστερα του εικοστού αιώνα οι κάτοικοι των γύρω χωριών περνοδιάβαιναν από πάνω τους. Εδώ συναντούνταν όλοι οι δρόμοι που πήγαιναν προς Κύμη ή Κονίστρες. Το μεγάλο σταυροδρόμι εδώ ήταν. Μετά τη δεκαετία του 1960 άρχισαν να κατασκευάζονται άλλοι δρόμοι, πιο ομαλοί και φαρδείς, για να

περνούν αυτοκίνητα. Άλλαξαν οι συνθήκες της ζωής και ο μύλος που βρισκόταν ανάμεσά τους έπαψε να δουλεύει. Δεν πήγαινε κανένας να αλέσει στάρι. Σιγά σιγά οι δρόμοι που περνούσαν πάνω από τις γέφυρες ξεχάστηκαν, ερήμωσαν. Έκλεισαν από κλαδιά δένδρων ή κατολίσθισαν. Έγιναν και έμειναν μονοπάτια.

Μαζί με τους δρόμους έμειναν εγκαταλειμμένες, έρημες, ξεχάστηκαν και οι γέφυρες. Έμειναν παραμελημένες και, όπως κάθε παραμελημένο κτίσμα, κάποια μέρα θα πέσει, θα γκρεμιστεί. Θέλω να σας παρακαλέσω μέσω της παρούσης να ενδιαφερθείτε, είσθιτε ο μόνος άνθρωπος, είσθιτε ο Δήμαρχος και έχετε όλη τη δύναμη να κάνετε ό,τι είναι δυνατόν για να προστατευθούν, να συντηρηθούν και να μνημονιώσουν. Είναι μνημεία ιστορικά για τον τόπο μας και κληρονομιά μας. Τι άλλο έχουμε να επιδείξουμε στις επόμενες γενιές;

Αν αρχίσουν να καταρρέουν, το τέλος τους θα επελθεί ραγδαίως. Αν θέλετε, δεχθείτε τη γνώμη μου. Το τοπικό βέβαια ως ειδικός. Ας σπεύσουμε άμεσα να προφθάσουμε το ανεπανόρθωτο κακό, που ενώ επέρχεται, θα μπορέσουμε να το αποφύγουμε. Υπάρχουν λύσεις συντήρησης που δε θα φέρουν καμιά αιλούρωση στο περιβάλλον και θα μπορούσαν να σας τις εκθέσω, όποτε έχετε χρόνο στη διάθεσή σας να με καθέστε γι' αυτό.

Τη γέφυρα που στέκεται πάνω στο **Μεγάλο Ρέμα, την Ανδρονιάνικη**, την έχουν κατήψει θάμνοι, δένδρα, μα το πιο επικίνδυνο είναι ο κισσός. Την έχει αγκαλιάσει, την έχει πνίξει από το βάθρο μέχρι επάνω και, όπως γνωρίζετε, ο κισσός εισχωρεί μέσα στους αρμούς μεταξύ των λίθων. Και καθώς μεγαλώνει ανάμεσά τους, διαπλύει, αποσαθρώνει τα κονιάματα και διασπά ή μετατοπίζει τις πέτρες. Αν αρχίσει και μετατοπίζει ή διασπά τους θολίτες ή πέτρες, θα είναι πολύ κοινότης και δαπανηρή η επανόρθωσή τους, αν όχι αδύνατη.

Στην άλλη γέφυρα, στο **Μαλετιάνικο ποτάμι** ο δρόμος ανηφορίζει από το μύλο να περάσει πάνω από αυτόν. Εμπρός

της απλώνεται μια μεγάλη πλατεία, ένας ευρύς χώρος εκτός και πέρα από την κοίτη του ποταμού. Καθώς την κοιτάμε από χαμηλά εκ των κάτω, μας προβάλλει όλο το μεγαλειώδες τόξο της. Τα βάθρα, τους θολίτες έως επάνω στα κλειδιά. Ένα τόξο καπλίγραμμο, ένα τόξο πλήρες 180°, ένα τόξο σαν το ουράνιο.

Όμως πριν από λίγα χρόνια ήρθαν οι εργαζόμενοι στην εταιρεία που έβγαζε το κάρβουνο πιο ψηλά και με μπουλντόζες ή φορτωτή έριξαν χώματα, πέτρες, ογκόλιθους και σκέπασαν το ποτάμι μέχρι την απέναντι όχθη, πολύ πλησίον της γέφυρας. Το πώς δεν έπεσε κάποιος ογκόλιθος πάνω στη γέφυρα να τη γκρεμίσει είναι ένα θαύμα. Το ποτάμι με τις κατεβασίες τους χειμώνες παρέσυρε πέτρες μεγάλες, όσες μπορούσε να παρασύρει στην ορμή του και τις έχει στοιβάξει σ' αυτή τη μεγάλη πλατεία εμπρός από τη γέφυρα, με αποτέλεσμα να ανέβει ψηλότερα από πριν τη κοίτη του. Στα θεμέλια της γέφυρας τώρα έχει σχηματιστεί μια λίμνη που τα νερά της σκεπάζουν τα θεμέλια, τα βάθρα και μέρος του τόξου της. Αποτέλεσμα θα είναι τα βάθρα, τα κονιάματα, οι πέτρες, οι θολίτες να αποσαθρωθούν με το χρόνο μέσα στο νερό και την υγρασία Όμως η συντήρηση για την προστασία της θα είναι πιο εύκολη από την άλλη γέφυρα.

Αν απομακρυνθούν τα νερά που την καλύπτουν και η υγρασία, η αποκατάσταση αρμών σαθρών ή αρμολογυμάτων, αν χρειαστεί, θα γίνει ευκολότερα. Είναι το μέρος πιο βατό και οποιαδήποτε επισκευή χρειαστεί δεν θα είναι δύσκολη όπως στην άλλη γέφυρα. Καλά θα είναι να κάνουμε μια επίσκεψη στις γέφυρες για να διαπιστώσετε ο ίδιος τη σημερινή τους κατάσταση αιλούρα και την κατάσταση των δρόμων.

Σας μεταφέρω τις σκέψεις μου εμπεύθερα. Είσθιτε μηχανικός και μάλιστα με μεγάλη πείρα και μέσα από την πείρα έχετε αποκτήσει και σοφία και θα αποφασίσετε το σωστότερο.

**Μετά τιμής
Γεώργιος Σπύρου**

Η ΑΠΟΛΙΘΩΜΕΝΗ ΧΛΩΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΜΗΣ

H Ελλάδα είχε την τύχη να φιλοξενεί ιδιαίτερα πλούσιες χλωρίδες, των οποίων η συστηματική συλλογή είχε ως αποτέλεσμα την παραγωγή αξιόπιστων αποτελεσμάτων, τόσο ως προς τη συστηματική τους μελέτη, όσο και ως προς την παλαιοκληιματική και παλαιοοικονομική τους αξιοποίηση. Σε ορισμένες περιπτώσεις μάριστα, η διατήρηση των απολιθωμάτων ήταν τόσο εντυπωσιακά καλή όπου ήταν δυνατή ακόμα και η μελέτη της κυτταρικής δομής των φυτών.

Η σημερινή κατανομή των χλωρίδων είναι αποτέλεσμα μιας μακρόχρονης εξελίκτης διαδικασίας, όπου έχουν ληφθεί παλαιοθετικά καρπούς δεδομένα των τελευταίων 25 εκ. ετών. Ορισμένες από τις πιο χαρακτηριστικές χλωρίδες στον ελληνικό χώρο βρίσκονται στην περιοχή του Έβρου, στη λιγνιτοφόρο πλεκάν των Βεγόρων, στην Ελασσόνα, στο Προστίλιο στη Σαντορίνη και στην Κύμη (λιγνιτοφόρος πλεκάν Κύμης - Αλιβερίου).

Η χλωρίδα της Κύμης είναι πιληκίας Κατωτέρου Μειοκαίνου (περίπου 20 εκ. ετών). Αποτελεί μοναδικό παλαιογεώποτο σ' ολόκληρο τον κόσμο και είναι η πιο γνωστή Ελληνική απολιθωμένη χλωρίδα. Οι συστηματικές έρευνες των τελευταίων ετών έφεραν στην επιφάνεια πλήθος παλαιοθετικών ευρημάτων, μεταξύ των οποίων είναι και η οικογένεια των Ταξιδίων, με κυριότερους αντιπροσώπους τα γένη Sequoia, Glyptostrobus, Taxodium. Οι Ταξιδίωντες αποτελούν την πιο χαρακτηριστική οικογένεια των κωνοφόρων και αποτελούν ιδιαίτερα καλούς δείκτες παλαιοιπεριβάλλοντος και παλαιοκλημάτων.

Πιο συγκεκριμένα, τη χλωρίδα της Κύμης τη χαρακτηρίζουν πολλά φυτικά πλείσματα, ο μεγάλος αριθμός εντόμων, η υπάρχη μαλακίων, μικροθηλαστικών και μεγάλων σπουδημάτων. Επίσης, έχουν βρεθεί απολιθωμένα ξύλα μέσα σ' ένα πλιμνάριο οικοσύστημα, ενάς ειδικός τύπος οξίας, κυπαρισσίδες, καθώς και ένας φοίνικας.

Σύμφωνα με το παλαιοκληιματικό μοντέλο, ο μέσος επίσημα θερμοκρασία είναι 18°C. Από το στοιχείο αυτό και σε συνδυασμό με τη χλωρίδα της Κύμης, μπορούμε να πάρουμε πληροφορίες σχετικά με τις βραχοπτώσεις, οι οποίες δίνουν τιμές περίπου 1100 mm. Πρόκειται για μία χαρακτηριστική υποτροπική χλωρίδα αειθαλών πλατύφυλλων, παρουσία κωνοφόρων. Έτσι λοιπόν, η ποικιλομορφία του ανάγλυφου της Εύβοιας, ειδικά στο ανατολικό τμήμα του νησού και την ευρύτερη περιοχή της Κύμης, του γεωλογικού της υποστρώματος (ασβεστόλιθοι, κρυσταλλικοί σχιστόλιθοι, μάρμαρα, σερπεντίνες) καθώς και οι ειδικοί βιότοποι που διαμορφώνονται στις βραχώδεις και απότομες ακτές της, είχαν σαν αποτέλεσμα τη δημιουργία μιας πολύ πλούσιας χλωρίδας, που κατά καιρούς έχει προσελκύσει το ενδιαφέρον αρκετών ερευνητών μέχρι σήμερα. Η προστασία του φυσικού πλούτου της Κύμης, αυτής της μεγάλης κληρονομιάς, είναι ευθύνη όλων μας και δεν αρκεί η προστασία μεμονωμένων ειδών, αλλά απαιτείται και η προστασία των βιοτόπων τους.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΕΥΣΤ. ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΓΕΩΛΟΓΟΣ

ΤΟ ΠΟΛΥΠΑ

Αποκριάτικος χορός του Συλλόγου στο CAN - CAN

Συνέχεια από τη σελ. 1

Θέλουμε να γνωρίζετε ότι το Δ.Σ. του Συλλόγου κάθε χρόνο μετά από πολλή σκέψη και συζήτηση

αποφασίζει το που θα γίνει αυτός ο χορός. Επίσης θέλουμε κάθε χρόνο να είναι κάτι το διαφορετικό. Φέτος διαλέξαμε αυτό το λαϊκό σχήμα στο CAN - CAN για να ικανοποιήσουμε μια μεγάλη μερίδα των μελών μας ιδιαιτέρως την νεολαία, που ομολογούμενως ανταποκρίθηκαν στο καλεσμά μας.

Ευχαριστούμε λοιπόν όλο τον κόσμο που παραβρέθηκε σ' αυτή την εκδήλωση ιδιαιτέρως αυτούς που έκαναν ολόκληρο ταξίδι από το χωριό μας και από την Χαλκίδα.

Δεν διακινδυνεύω να τους αναφέρω ονομαστικά γιατί ήταν πολλοί και φοβούμαι μήπως ξε-

χάσω κάποιον. Ικανοποιητική ήταν και η ανταπόκριση του κόσμου στη λαχειοφόρο αγορά μας. Όλοι οι λαχνοί μας πουλήθηκαν.

Τα δώρα της λαχειοφόρου αγοράς προσέφεραν οι εξής:

Από τους Ανδρονιάνους:
Κρεοπωλείο Γεωργίου Μπελιά
Αρτοποιείο Κώτση
Σούπερ - Μάρκετ Ευαγγ. Θεοδώρου
Τα καταστήματα από την Ανθούπολη
ΟΠΤΙΚΑ Παναγόπουλος
ΕΙΔΗ ΕΝΔΥΣΕΩΣ Μιχαλόπουλος
ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΕΙΟ

ΓΑΡΔΕΝΙΑ Σαρρής

Από την ΧΑΛΚΙΔΑ:

Κώστας Κατσάνης

- ηλεκτρικές συσκευές

Εργοστάσιο υποδημάτων

Α/φοι Παντελή στο Μενίδι

Καθώς και τις: Ευθυμία Γ. Νάνου, Δέσποινα Π. Χρυσάγη, Ρούλα Ταμβάκου, Κατερίνα Χρυσάγη και τους Ιωάν. Θεοφίλου, Ευστ. Θεοφίλου, Ιωάν. Χρυσάγη.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ σε όλους.

Εκλογές για νέο Δ.Σ. και κοπή πρωτοχρονιάτικης πίτας

Συνέχεια από τη σελ. 1

προεδρία του Κωνστ. Χρυσάγη και των κυριών Αγγ. Μπαρούμη και Χριστίνας Πουλοπούλου που τελούσαν χρέον γραμματέων. Το νέο Δ.Σ. είναι:

Σταμάτης Σπύρου

Κωνστ. Αθ. Χρυσάγης

Δημ. Παν. Χρυσάγης

Γεώργιος Μπαρούμης

Ευθυμία Νάνου

Στεφ. Τζαβέλας

Βασ. Παπασπύρος

Ιωάν. Παπαζαχαρίου

Μερόπη Χρυσάγη

Εξεπλεγκτική επιτροπή

Κων/νος Κωτσής, Κων/νος

Χρυσάγης και Ιωάννης Θεοφίλου.

Μετά το εκλογικό αποτέλεσμα και τα συγχαρητήρια στους νεοεκλεγέντες ακολούθως η κοπή της πρωτοχρονιάτικης πίτας και το καθιερωμένο γεύμα.

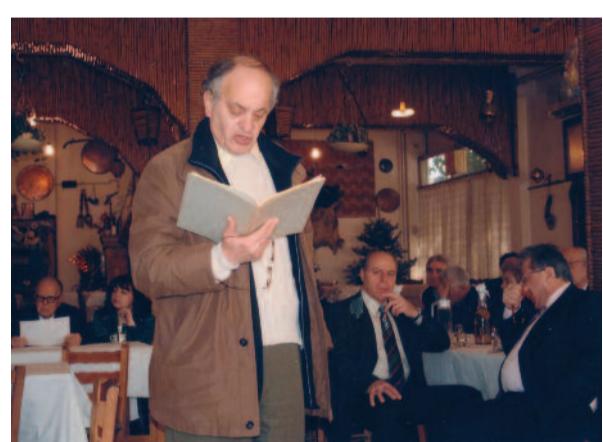
Ευχές για μια δυναμική και δημιουργική θητεία στο νέο Δ.Σ.

Πρώτο συμβούλιο του νέου Δ.Σ.

Την πρώτη εβδομάδα μετά τις εκλογές συνεδρίασε το νέο Δ.Σ.

Στην θέση του προέδρου εξελέγη ομόφωνα ο κ. Σταμάτης Σπύρου.

Αντιπρόεδρος: Γεωργ. Μπαρούμης

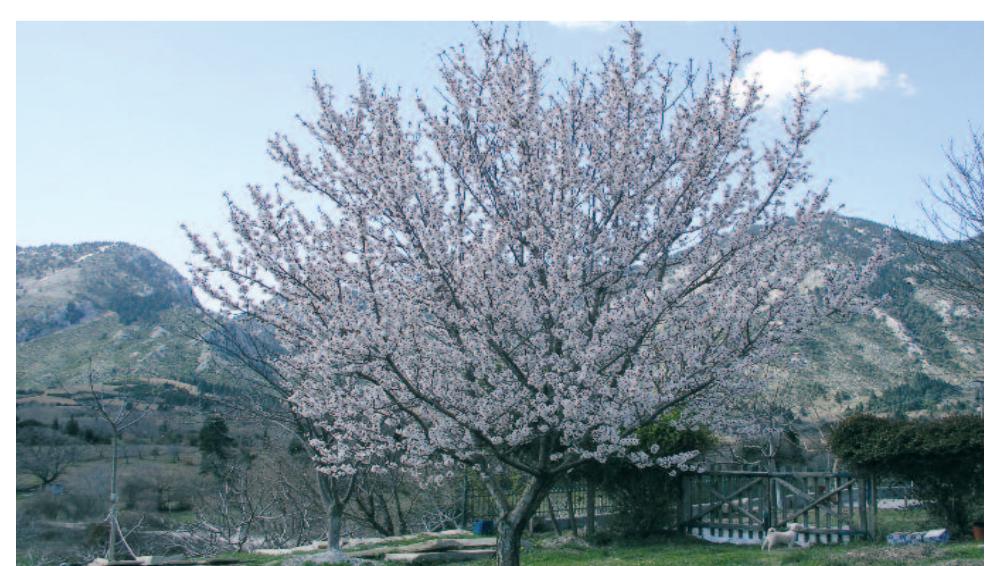
Γεν. Γραμματέας: Ευθυμία Νάνου

Ταμίας: Βασίλης Παπασπύρος

Μέλη: Χρυσάγης Δημ., Χρυσάγης

Κωνστ., Τζαβέλας Στέφανος, Χρυσάγη

Μερόπη, Παπαζαχαρίου Ιωάν.

Η βαρυχειμωνιά παραχωρεί την θέση της στην άνοιξη

Κούπουμα στους Ανδρονιάνους

Κούπουμα γιορτά την ημέρα της Καθαρής Δευτέρας που χαρακτηριστικό της είναι η ομαδική έξοδος στην ύπαιθρο και διάφορα έθιμα.

Για την ευμολογία της πλέξης κούπουμα έχει επικρατήσει η άποψη ότι προέρχεται από την λατινική πλέξη **cumulus** που σημαίνει σωρός, αφθονία, τέλος και επίλογος. Και έτσι πρέπει να είναι μιας και την ημέρα αυτή είναι ο επίλογος των εορτασμών της Αποκριάς.

Η παιδική παρεταιμολογία της Καθαρής Δευτέρας πηγάζει από το γεγονός ότι την ημέρα αυτή καθαρίζουν ότι απέμεινε από τα μη ντοσίσιμα φαγητά της Αποκριάς.

Άλλοτε τη Καθαρή Δευτέρα συνήθιζαν οι άνθρωποι να μαζεύονται μεγάλες παρέες, να φέρνει ο καθένας το φαγητό του και να γλεντούν όλοι μαζί. Έτσι θυμάμαι τουλάχιστον εγώ από τα παιδικά μου χρόνια.

Σήμερα έχει πλέψει αυτό. Περνάμε τις γιορτές αυτές στο στενό οικογενειακό μας κύκλο άντε και με πλήγους φίλους.

Με ερέθισμα τις διάφορες εκδηλώσεις που γίνονται σ' άλλα μέρη σκεφθήκαμε μια μικρή ομάδα γυναικών του Προοδευτικού Συλλόγου να κάνουμε και μεις μια γιορτή να βγάλουμε τον κόσμο από τα σπίτια τους και να γιορτάσουμε όλοι μαζί.

Κάναμε την πρόταση στον Πρόεδρο και στα μέλη του Δ.Σ. του Προοδευτικού Συλλόγου, πήραμε την έγκρισή τους και ξεκινήσαμε.

Επειδή δεν θα μπορούσαμε να ξεχάσουμε ποτέ τα παιδιά διοργανώσαμε ένα διαγωνισμό πετάγματος χαρταετού με αετούς που μοιάζει στο Προοδευτικό Σύλλογος κι όχι μόνο. Νωρίς - νωρίς λοιπόν την Καθαρή Δευτέρα στο γήπεδο του σχολείου μας στήθηκε ο μπουφές με τα σαρακοστιανά, το κρασί, το τσίπουρο, τις λαγάνες και ό,τι άλλο καλούσε η μέρα. Από τις έντεκα και μετά άρχισε να καταφθάνει ο κό-

σμος. Τα παιδιά με τους χαρταετούς τους έπιασαν τα πόστα τους για το πέταγμα.

Σιγά - σιγά η αιμόσφαιρα ζεστάθηκε και εξελίχθηκε σ' ένα όμορφο γήπεδο που συμμετείχαν όλοι και κράτησε μέχρι τις 4 μ.μ.

Ο Προοδευτικός Σύλλογος βλέποντας την αποδοχή του κόσμου γι' αυτή την εκδήλωση υπόσχεται πως θα την καθιερώσει κάθε χρόνο, πιο βελτιωμένη.

Ο διαγωνισμός πετάγματος χαρταετών ανέδειξε νικητές πρώτους τους Αλέξανδρο Σταμ. Παπανικόλαου, τον Νεκτάριο Μαρτσούκο (γιός της Βούλας του Γιαννούλη) οι χαρταετοί τους πέταξαν στο ίδιο ύψος του μικρού Νεκτάριου με την βοήθεια του πατέρα του.

Δευτέρος ο Παναγιώτης Πλαγώνης.

Οι δύο πρώτοι πήραν το χρηματικό έπαθλο των 50 ευρώ και ο δεύτερος των 25 ευρώ.

Αλλά και σ' άλλα τα παιδιά μοιράστηκε αναμνηστικός έπαινος και ένα συμβολικό χρηματικό ποσό.

Ευχαριστούμε όσους βοήθησαν εκείνη την ημέρα ιδιαιτέρως το **Αρτοποιείο ΚΩΤΣΗ** που μας έκανε προσφορά τις λαγάνες που καταναλώσαμε καθώς και μια μεγάλη λαγάνα μήκους 2 μέτρων.

Τον **Παντελή Γ. Μπαρούμη** που φρόντισε για την μουσική που συνόδευσε τους χορούς μας.

Τον **Βαγγέλη Μπαρούμη** που μας προσέφερε άλλη μια φορά τραπεζοκαθίσματα.

Ευχόμαστε σ' όλους καλή σαρακοστή.

Ανάπλαση της πλατείας Παγώνη

Συνέχεια από τη σελ. 1

Ξεκίνησε μια προσπάθεια για την ανάπλαση της πλατείας Παγώνη.

Το πρώτο βήμα έκανε ο Πρόεδρος του Τοπικού Συμβουλίου τοποθετώντας την μαρμάρινη επιγραφή με το όνομα: Α της.

Στη συνέχεια ο Προοδευτικός Σύλλογος φρόντισε να αγορασθούν κάποια δένδρα και καλωπιστικό θάμνοι και να φυτευθούν.

Πολύτιμη βοήθεια προσέφεραν και κάτοικοι που γειτονεύουν με την πλατεία. Συγκεκριμένα, με πρωτοβουλία του Ηρακλή Χρυσάγη συγκεντρώθηκαν χρήματα για την αγορά δένδρων.

Έπειτα συνέχεια. Είναι ευκαιρία να δημιουργήσουμε μια όαση στο κέντρο του χωριού.

Δ.Σ.

ΚΟΠΗ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗΣ ΠΙΤΑΣ ΣΤΟΥΣ ΑΝΔΡΟΝΙΑΝΟΥΣ

Συνέχεια από τη σελ. 1

Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου είμαστε βέβαια κάποιοι από σας, κάποιοι σαν και σας. Χωρίς μεταφυσικές αναπαυσίες, χωρίς γήινες υστεροβούηλες και ματαιοδιξίες. Πιατάμε στη γη προσπαθώντας να την γνωρίσουμε και να παρέμβουμε θετικά στο περιβάλλον μας κοινωνικό, φυσικό κλπ. Δεν φιλοδοξούμε να κτυπίσουμε την πόρτα του ουρανού και κυρίως να την διαβούμε. Άλλωστε μέχρι εκεί έχουμε πάρα πολλά να κάνουμε. Όρεξη να έχουμε και κουράγιο.

Δεν έχουμε την άποψη πως όλα στο Σύλλογο και τις δραστηριότητες του έγιναν σωστά. Η ζωή πάντως συχνά βαδίζει πάνω στο έδαφος που λάθη ή παραλείψεις δημιουργούν. Δεν είναι τυχαία ούτε επιδερμική η απάντηση μεγάλου πνευματικού άνδρα σαν απάντηση σε ερώτηση που του κάνανε για το τι ετοίμαζε εκείνη την εποχή. Η απάντησή του ήταν «**Ετοιμάζω το επόμενο λάθος μου**». Έχουμε χρέος να είμαστε παρόντες στα όσα, γύρω μας συμβαίνουν και μας αφορούν και που δεν είναι πλήγα, ούτε θα πάψουν να υπάρχουν. Οπλισμένοι με πίστη, αισιοδοξία, αποφασιστικότητα διεκδικούμε όπως πάντα την αξιοπρεπή παρουσία μας. Βάζουμε προτεραιότητες έχοντας καθαρή την σκέψη μας όσον αφορά το ρόλο και τα όρια μας ως

συλλογικός φορέας. Θέλοντας να συνεχίσουμε το έργο των προηγούμενων διοικήσεων του Συλλόγου μας και της Βαριάς όσο και ελκυστικής κιληρονομίας των 30 χρόνων ζωής του.

Είναι κοινή μας πεποίθηση πως το Α και το Ω ενός φορέα όπως ο Σύλλογός μας, είναι ο συμμετοχή των εν δυνάμει μερών του. Από την πιο απλή συμμετοχή μέχρι την πιο σύνθετη. Μια κουβέντα έστω φτάνει να πλέγεται με καλή πρόθεση. Συμμετοχή κάθε μορφής. Υγιική, ηθική, ψυχική. Μας είναι χρήσιμη στο δρόμο που καθούμαστε να βαδίσουμε.

Αγαπητοί φίλοι και φίλες,

Οι δυσκολίες εμπειρίεχουν ένα τουλάχιστον καλό. Να γίνονται το ξεκίνημα νέων προσπαθειών, πιο δυνατών, πιο προσεγγισμένων και πιο ουσιαστικών και όχι αφορμές για πισωγυρίσματα και απογοητεύσεις. Ο Σύλλογός μας είναι κατάλληλο πεδίο τέτοιας δράσης όντας ταυτόχρονα χώρος συλλογικής και ανυστερόβουλης προσπάθειας. Αυτά που μπορούμε να κάνουμε είναι πάρα πολλά και αρκετά από αυτά βιάζονται ενώ άλλα μόλις που φαίνονται ή δεν έχουν καν φανεί πιλήν ούτως είναι Βέβαιο πως θα κάνουν την εμφάνισή τους. Γιατί αυτή είναι η ζωή και μεις με τη ζωή θέλομε να ασχοληθούμε.

Καλή χρονιά σε όλους σας, καλή πρόοδο και καλή δεξιότητα.

Η εικόνα τα λέει όλα

Στην φωτογραφία βλέπουμε το Νεκροταφείο του χωριού μας. Σχεδόν ο μισός τοίχος έχει πέσει παρασυρόντας μαζί του και μερικά οστεοφυλάκια. Λίγο ακόμα και τα μνήματα θα είχαν την ίδια τύχη. Αυτό θα συμβεί σίγουρα αργότερα αν δεν ληφθούν μέτρα για την αποκατάσταση της ζημιάς το ταχύτερο δυνατόν.

Στο κάλεσμα που έγινε ανταποκρίθηκαν όλοι οι φορείς καθώς και συγχωριανοί μας πήλην του Δημάρχου ή κάποιου εκπροσώπου του όπως είκαμε ζητήσει.

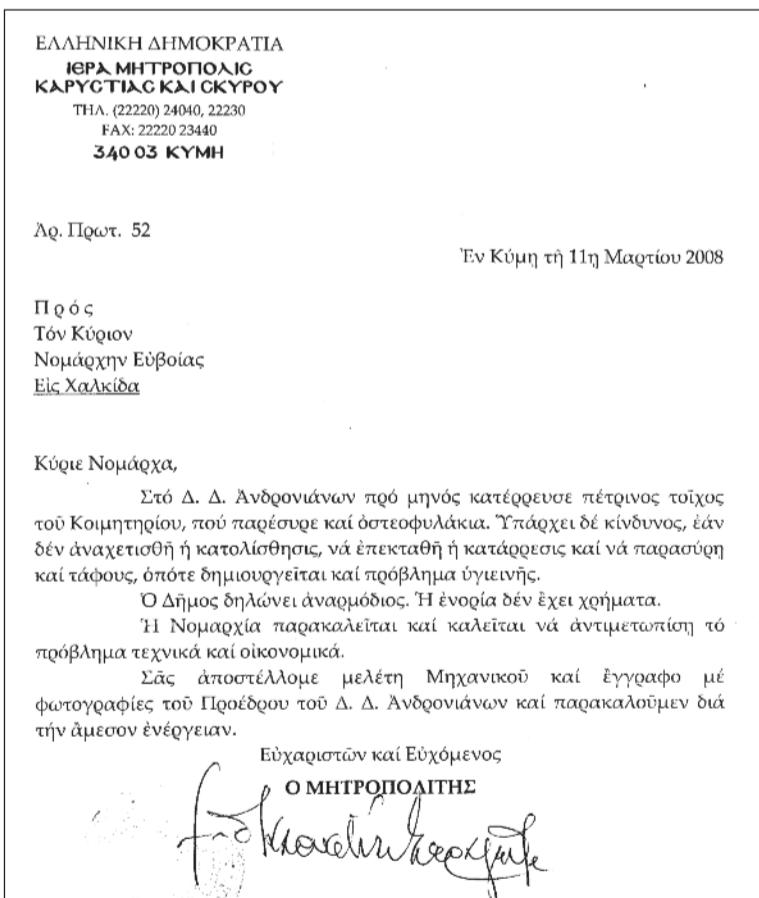
Ο παπα-Χρήστος μας είπε κατ' εντολή του Μητροπολίτη έπρεπε να βρεθεί κάποιος μηχανικός ώστε να καταγραφεί υπεύθυνα ο τρόπος και το κόστος κατασκευής.

Πράγματι έτσι έγινε. Ο συγχωριανός μας μηχανικός **Γ. Σαπουντζής** αντιταμβανόμενος το μέγεθος του προβλήματος είχε την μελέτη έτοιμη σε πλήγες ημέρες και μάλιστα αφίλοκερδώς. Τον ευχαριστούμε. Στην συνάντηση ποιοπόνησης που είχαμε ήταν παρών και μας ενημέρωσε πως το κόστος κατασκευής για τοικεία με ύψος γύρω στα 4,5 μέτρα το τρέκον μέτρο στοιχίζει 700 ευρώ.

Δεν απέκλεισε βέβαια και την γνώμη του Προέδρου μας **Βαγγέλη Δήμου του Γιώργου Μπαρούμη** και **Νίκου Β. Μπελιά** οι οποίοι είπαν πως καθήλωτα θα ήταν να φτιαχτεί όπως ήταν πριν. Δηλαδή ξανά τοίχος με πέτρα. Προφανώς χάριν της εξωτερικής ομοιομορφίας και της απορρόφησης των υδάτων.

Η μελέτη και οι σκέψεις όλων θα μεταφερθούν από τον παπα-Χρήστο στον Μητροπολίτη μας από όπου περιμένουμε μια γρήγορη απάντηση για την αποκατάσταση της καταστροφής.

Και ενώ η εφημερίδα μας στο τυπογραφείο ήταν έτοιμη και σε πλήγη θα πήγαινε για εκτύπωση φθάνει στα χέρια μας ένα έγγραφο του **Σεβασμιώτατου Μητροπολίτη** μας προς τον Νομάρχη κ. **Μπουραντά**. Διαβάστε το:

Τώρα τι να πει κανείς. Ο Πρόεδρος του Τ.Σ. είναι αναρμόδιος αφού είναι και ο προϊστάμενος του. Η ενορεία μας δεν έχει χρήματα. Ο Δήμος είναι αναρμόδιος όπως αναφέρεται στο έγγραφο. Ο Μητροπολίτης μας δεν δηλώνει αρμόδιος αλλά ούτε αναρμόδιος. Δεν μας ήταν έχει ή δεν έχει χρήματα η Μητρόπολη. Του κ. Νομάρχη την απάντηση δεν την ξέρουμε. Σιγά μπορεί και ο πλέον αρμόδιος. Άρα από τον Άννα στον Καϊάφα. Ο Χριστός ξανασταύρωνται. Κατήν άνασταση.

Δημήτρης Χρυσάγης

ANAKOINΩΣΗ
Η Εκκλησιαστική Επιτροπή κάνει έκκληση προς τους συγχωριανούς μας που έχουν οστεοθήκες στο σημείο του τοίχου που κατέρρευσε να φροντίσουν να απομακρύνουν και να τα μεταφέρουν στο οστεοφυλάκιο του Κοιμητηρίου.

Πάσχα... με άρωμα Εύβοιας

Ως ήθη και έθιμα χαρακτηρίζονται κάποιες πατροπαράδοτες συνήθειες, που χαρακτηρίζουν μια ομάδα ή ένα σύνολο ομάδων, και τις διαφοροποιούν από άλλες.

Η έννοια της παράδοσης ιδιαίτερα και την περίοδο του Πάσχα είναι έντονη, και γίνεται πιο αισθητή μέσα από τα έθιμα από άκρο της Ελλάδας. Το ντούς της Εύβοιας χαρακτηρίζεται και αυτό με τη σειρά του από μια σειρά πθών και εθίμων, που διαφοροποιούν την κάθε περιοχή της από τις άλλες. Από τα Λαζαράκια, μέχρι το κερί της αρραβωνιαστικά και της γκαμήλας, έθιμα ευρέως γνωστά στην περιοχή της Εύβοιας κατά την περίοδο του Πάσχα, οι Εύβοιες υπερασπίζονται επίσημα τον τίτλο ενός νησιού, που σέβεται, τηρεί και συνεχίζει την παράδοση. Παραθέτουμε αναπτυκτά τα πιο γνωστά:

ΑΝΔΡΟΝΙΑΝΟΙ

«**Νυφάδες**» Στο χωρίο των Ανδρονιάνων όλοι οι γνωρίζουν το έθιμο των «Νυφάδων». Την Κυριακή των Βαΐων οι νιόπαντρες κοπέλες του χωριού φέρουν στην εκκλησία του χωριού δίσκους με μπουκέτα αποτελούμενα από Βάγια και πουλούδια εποκής, συνήθως βιοπλέτες, ζουμπούλια, καμέλιες κλπ. και τους τοπισθείουν στα σκαλοπάτια του Ιερού. Ο παπάς ευηγόρει τα πουλούδια, ο καθήλωτερα στοιλισμένος δίσκος κερδίζει τις εντυπώσεις και τα μπουκέτα πουλούδιών μοιράζονται στους παρευρισκόμενους μετά το πέρας της Θείας Λειτουργίας.

«**Λαμπάδες**» Το Μεγάλο Σάββατο, στη Λειτουργία της Ανάστασης, οι αρραβωνιαστές του χωριού, μόλις ακουστεί το «Δεύτε λάβετε φως», κρατώντας άσπρες λαμπάδες τρέχουν να προσέλθουν να πάρουν πρώτοι το Άγιο Φως, καθώς θεωρείται καθοτυχία.

ΤΑΞΙΑΡΧΗΣ (ΚΑΚΟΛΥΡΙ)

Την Μεγάλη Παρασκευή συγκεντρώνονται στο προαύλιο της εκκλησίας μεγάλες ποσότητες από κορμούς δέντρων και στη συνέχεια ανάβονται. Τη φωτιά τη διατηρούσαν μέχρι την Κυριακή του Πάσχα και συμβόλιζε τη φωτιά που είχαν ανάψει οι μαθητές του Χριστού κατά τη διάρκεια της Δίκης. Λέγεται πως το έθιμο το έφεραν οι παπούδες των μεγαλύτερων σε πήλικά κατοίκων του χωριού από τα πάτρια εδάφη της Μίκρας Ασίας. Με τις τεράστιες φλόγες να αναπιδούν από τους κορμούς των δένδρων, φωτίζονται η εκκλησία και δημιουργούνται μια απόκοσμη αμφόσφαιρα, που ταιριάζει με το ύφος της Μεγάλης Εβδομάδας.

ΒΟΡΕΙΑ ΕΥΒΟΙΑ

«**Τα Λαζαράκια**» Πασχαλινό έθιμο της Βόρειας Εύβοιας. Προηγείται χρονικά όλων των εθίμων πάνω στην νησί των Ευβοίων. Τις προηγούμενες από τη Μεγάλη Εβδομάδα ημέρες τα μικρά κοριτσάκια, παιρνούν δύο δύνη, τα δένουν σταυρωτά, και επάνω εκεί σχηματίζουν μία μεγάλη κούκλα, με τα χέρια τεντωμένα στα πλάγια με διάφορα κουρέλια και κλωστές. Έπειτα, τύνουν την κούκλα με μαρουδίστικο φορεμάτικο και κρατώντας στο άπλιθο χέρι ένα καλαθάκι με αγριοπούλουδα, παραμονή του Λαζάρου, βγαίνουν έξω και πηγαίνουν στα σπίτια και πλένε τον «Λάζαρο». Πρόκειται πρακτικά για Πασχαλιάτικα «Κάπλανα».

Συγκεκριμένα, κουνώνται το Λάζαρο, πλένε τα άκλητα:

Σύπινα Λάζαρο κι μην κοιμάσι,
τώρα μέρα σου, τώρα χαρά σου,
τώρα που ρέθαμι στην αφεντιά σου.
Τα κουτάκια σας αιγάλ γεννούν
κι οι φουστάνις σας δεν τα χουρούν
δόντι μας κι μας να τα χαρούμε.
Δόμη αιφέντη μου πήγαν νεράκι
πουν τα χάλικα μου πικρό φαρμάκι.

«**Φίλεμα**» αποτελούν τα αυγά, τα οποία βάφονται την Μεγάλη Πέμπτη και τους γκαμήλας την Ανάσταση.

«**Τα έθιμα της πιπεργιάς και της γκαμήλας**» Έθιμα που συναντώνται στους οικισμούς της Βόρειας Εύβοιας και που τα τελευταία χρόνια καταβάλλεται προσπάθεια αναβίωσή τους.

Το έθιμο της πιπεργιάς που ανάγεται στους χρόνους της μπριαρίας, δεν είναι τίποτα άλλο από τις λατρευτικές εκδηλώσεις των Αρχαίων Ελλήνων και επικλήσεις τους στην ανώτερη δύναμη για να βρέξει κατά την περίοδο των ανοιξίας και λιτηρεύσεων. Ιδιαίτερα η ευρύτερη περιοχή της Βόρειας Εύβοιας αποτελούσε από αρχαιοτάτων χρόνων αντικείμενο θαυμασμού, ερμηνείας αιθίλιας και λιταρείας για τους κατοίκους της.

Με την έλευση του χριστιανισμού ποιήθηκε η θέση της πιπεργιάς και από τότε η έθιμη πιπεργιά έχει απορριφθεί με αρνητικότητα. Οι άνδρες του χωριού παραμένουν για την πιπεργιά στην πιπεργιά της Βόρειας Εύβοιας, που αποτελείται από μικρά καρπάραδες και κρανίο ζώου (βοδιού, γαϊδάρου ή αιδογού) το ομοιώμα της γκαμήλας, και το περιφέρουν σε όλα τα σπίτια του χωριού απαιτώντας "φίλεμα", γιατί σε αντίθετη περίπτωση θα «τσακίσει τα κλίματα». Το τελετουργικό

περιέχει ακόμη το τραγούδι του εθίμου, που τραγουδίσεται σε όλα τα σπίτια από μια ομάδα από μεταφρεσμένους σε διάφορες προσωπικότητες, που ακολουθούν την γκαμήλα από γειτονιά σατιρίζοντας τα γεγονότα της τοπικής επικαιρότητας. Το πέρασμα της Γκαμήλας αναμένεται αιρό όλα τα νοικοκυρά που προσφέρουν κρασί

Τα έθιμα των Χριστουγέννων και της Πρωτοχρονιάς

Γράφει η Αρετή Χρυσάγη - Δημητρίου

Tα σχετίζοντα με το «έθιμο» δηλαδή την κοινή συνήθεια ή αληθιώς κάθε συνήθεια καθολική που προέρχεται από την παράδοση και τηρείται από μεγάλες κοινωνικές ομάδες. Η εξερεύνηση της αρχικής προέλευσης κάθε έθιμου δεν είναι εύκολη.

Τα έθιμα άλλα είναι γενικά και άλλα διαφέρουν από τόπο σε τόπο. Άλλα και αυτά αλλάζουν από καιρού εις καιρόν και υφίστανται εξελίξεις και πολλές φορές φθάνουν μέχρι την κατάργηση.

Τα έθιμα χωρίζονται σε κοινωνικά που διέπουν τις μεταξύ των ατόμων σχέσεις, (φιλοξενία, επισκέψεις, ανταλλαγή ευχών και δώρων κ.π.).

Σε θρησκευτικά (πανηγύρια, κόκκινα αυά κ.π.) και τοπικά που επαναλαμβάνονται

στον ίδιο τόπο την ίδια εποχή.

Θα αναφερθώ στα έθιμα του χωριού μας της παπιάς εποχής που θυμούμαι από την παραδοσή μου πιλικία. Απ' αυτά άλλα έχουν καταργηθεί πλόγω εξελίξεως και άλλα τηρούνται ακόμα.

Οι προετοιμασίες για τη γιορτή των Χριστουγέννων άρχιζαν από πολύ νωρίς.

Οι περισσότεροι κάτοικοι του χωριού -αν όχι όλοι- αγόραζαν από τον Αύγουστο ένα γουρούνι και το έτρεφαν με σύκα, βελανίδια, και καρπούς για να παχύνει να είναι έτοιμο για τα Χριστούγεννα. Τότε χοιρινό κρέας τρώγαμε μόνο τα Χριστούγεννα και όσο κρατούσε το κρέας του γουρουνιού μας. Οι προετοιμασίες κορυφώνονταν την τελευταία εβδομάδα της σαρακοστής.

Οι γυναίκες καθάριζαν τα σπίτια και έπλεναν στρωσίδια και κουρτίνες.

Οι άντρες πήγαιναν στο μύλο να αλέσουν το σιτάρι για να έχουν φρέσκο απλεύρι τις γιορτές. Έκοβαν ξύλα για τα τζάκι και έψαχναν να βρούν ένα μεγάλο κούτσουρο να το βάλουν στο τζάκι να κρατήσει τη φωτιά όλο το δωδεκαήμερο και να καθίσουν απάνω του τα καλικατζούρια που θα κατέβαιναν από την καμνάδα. Αυτά ήταν τα κακά πινεύματα που είχαν ελευθερία κινήσεως τις νύχτες του δωδεκαήμερου να πειράζουν τους ανθρώπους και να μαγαρίζουν γηλυκά και φαγητά. Γ' αυτό οι άνθρωποι το δωδεκαήμερο δεν έβγαιναν έξω τη νύχτα χωρίς να κρατούν κάποιο φως.

Δύο τρείς μέρες μπροστά από τα Χριστούγεννα έπρεπε να σφάξουν τα γουρούνια.

Στις αυτές των σπιτιών άναβαν φωτιές να ζεστάνουν καζάνια με νερό, να βράσει για να ζεματίσουν και να μαδίσουν το γουρούνι. Ο χασάπης περνούσε από τα σπίτια σαν εδικός, απλώς να σφάξει το γουρούνι. Μετά το αναλάμβανε η οικογένεια. Το έγδερνε, το έπλενε και το κρεμούσε στο τσιγκέλι να στραγγίσει.

Αυτήν την ημέρα όλο το χωριό βούτζε από τα γρυλήσματα των ζώων.

Την άλλη μέρα άρχιζε το τεμάχισμα. Έκοβαν και έστελναν ένα πούρο (κομμάτι) σε συγγενείς και φίλους που δεν είχαν χοιρινό, Το άλλο έπρεπε να το τακτοποιήσουν γιατί τότε δεν υπήρχαν ψυγεία να το διατηρήσουν. Το κεφάλι και τα πόδια γίνονταν πικτή. Οι πέτσες βράζονταν και γίνονταν πασπαλάς. Τον έβαζαν σε πήλινες πινιότες και πλόγω του πάχους διατηρείτο.

Τα μπούτια τα ξεκοκκάλιζαν και έφκιαζαν πλουκάνικα. Τα χοντρά έντερα τα έπλε-

ναν καλά και έφκιαζαν ματιές.

Το υπόλοιπο κρέας έκοβαν μπριζόλες για ψώσιμο και το υπόλοιπο το πάστωναν, για να διατηρηθεί.

Οι νοικοκυρές ζύμων πρέσκο ψωμί, έφκιαζαν Χριστόψωμο που το στόλιζαν και στη μέση έβαζαν ένα καρύδι. Επίσης έφτιαχναν κουραμπιέδες και μελομακάρονα. Τα παιδιά την παραμονή έλεγχαν τα κάλαντα. Τις ημέρες μεταξύ Χριστουγέννων και Πρωτοχρονιάς έφτιαχναν τον μπακλαβά. Ολόκληρη ιεροτελεστία το φτιάχμο το γιατί το φύλλο το άνοιγαν. Συνήθως γειτόνισσες ή συγγενείς αλληλοιθοιθούνταν στο άνοιγμα των φύλλων.

Την πρωτοχρονιά πριν καλά ξημερώσει ο νοικοκύρης του σπιτιού πήγαινε στο πηγάδι να πάρει το αριθμητό νερό. Το έβαζε σε ένα κουβαδάκι και κρατώντας ένα μαυρομάνικο μαχαίρι και ένα κλωνάρι επιλιάς (αιωνόβιο δέντρο) ράντιζε μ' αυτό όλους και έδινε ευχές για τον καινούργιο χρόνο.

Μετά έτοιμάζονταν για την εκκλησία. Όταν επέστρεφαν έσπαζαν το ρόδι για να σκορπιστούν τα σπέρματά του και να φέρουν αφθονία στο σπίτι. Πρόσεχαν ποιόν θα πρωτοχαιρετίσουν και ποιός θα τους κάνει ποδαρικό.

Έκοβαν τον μπακλαβά και το πρώτο κομμάτι το έδινε η νοικοκυρά στον άντρα της και εν συνεχεία σε όλα τα άτομα του σπιτιού. Έτρωγαν απαραιτήτως γηλυκό για να είναι γηλυκός ο νέος χρόνος. Μετά έστελναν πιάτα με γηλυκά σε γειτόνους και συγγενείς καθώς και σε πενθιμένους που δεν είχαν φτιάξει γηλυκά. Την παραμονή των Θεοφανείων καθαρίζονταν τα σπίτια και τα τζάκια. Έριχναν τις στάχτες στις τέσσερις γωνιές του σπιτιού εξωτερικά για να φύγουν οι καλικάτζαροι.

Τα παιδιά πήγαιναν στην εκκλησία, έπαιρναν αγιασμό και πήγαιναν να ραντίσουν τα σπαρμένα χωράφια. Όταν επέστρεφαν έτρωγαν μαρμαρίτες δηλαδή τηγανίτες χωρίς πλάδι πλόγω νηστείας. Τους έψωναν σε τηγάνι πυρωμένο. Μαρμαρίτες αυτή τη μέρα, δεν τους ταιμπούσαν μύγες το καλοκαίρι.

Που το στήριζαν αυτό δεν ξέρω.

Ο παπάς γύριζε αυτή τη μέρα όλα τα σπίτια ραντίζοντάς τα και ψεύτηντας το «Εν Ιορδάνη...». Την άλλη μέρα των Θεοφανείων πήγαιναν όλοι στην εκκλησία, έπαιρναν αγιασμό και έριχναν πλίγο σ' όλα τα πηγάδια για να αγιαστούν τα νερά.

Μετά του Αγίου Ιωάννου τελείωναν οι

γιορτές και από την άλλη μέρα άρχιζαν τις δουλειές τους.

Θέλοντας να τηρήσουν όλα αυτά τα έθιμα πολλές φορές γίνονταν παραξηνόσεις και πολλά ευτράπελα. Θα αναφέρω δύο.

Την παραμονή των Χριστουγέννων ένας πατέρας έκοβε πούρους (κομμάτια) χοιρινού κρέατος, και με το παιδί του έστελνε σε συγγενείς που δεν είχαν γουρούνι.

Στα σπίτια που πήγε το παιδί το φίλεψαν, του έδωσαν χρήματα. Γλυκάθηκε και όταν επέστρεψε στο σπίτι και είδε τον πατέρα να κάθεται, άρχισε να φωνάζει.

- Τι κάθεσαι πατέρα; Τι κάθεσαι; κόβε πούρους, κόβε πούρους να πηγαίνω.

Με την παιδική του αφέλεια σκεπτόταν τα φιλοδωρήματα και όχι το κρέας που θα έδινεν.

Την προπαραμονή των Χριστουγέννων συναντήθηκαν δύο γείτονες και φίλοι. Χαιρετήθηκαν και ωρά το ένας τον άλλον.

- Ήταν κάμνεις Βρες Γρηγόρη, καλά είσαι;

- Πλησιάζουν Χριστούγεννα. Έχεις γρούνι;

- Καλά είμαι Γιάννη μου. Αλλά γρούνι το σέχουμε δεν έχουν.

- Ήταν θα πει αυτό. Ή έχεις ή δεν έχεις.

- Έχου γρούνι. Αλλά η μάνα μου δεν έχει.

Η πεθερά μου δεν έχει. Ο αδερφός μου το σε πεθερή μου δεν έχει. Άμα στείλου σε ούλους από ένα κομμάτι ήταν θα μου μείνει. Γ' αυτό πέστε στο σέχουμε δεν έχουν.

- Θα σε ορμηνόμου εγώ Γηγόρη μου ήντα να κάμεις το σέχουμε δε θα δώσεις τίποτα σε κανέναν.

Την παραμονή θα το σφάξεις, θα το τοιμάσεις το σε θρεπάνο κρεμάσεις στο μπροστινό χαϊδάτι να στεγνώσει. Θα το διουν ούλοι που θα κρέμεται. Τη νύχτα θα σκωθείς να το πάρεις μέσα το σέχουμε δε πεις ότι στο κλέψαμε.

- Καλά ήτες Γιάννη μου. Ετσι θα κάμου. Το έσφαξε, το τακτοποίησε, το κρέμασε απλά πριν προλάβει ο Γρηγόρης να το πάρει πρόφθασε ο Γιάννης και το πήρε.

Σηκώνεται νύχτα πρώι ο Γρηγόρης να πάρει το γουρούνι, αλλά δε βρίσκει τίποτα. Άρχισε να φωνάζει.

- Ήταν έπιαθα. Μου κλέψανε το γρούνι.

Από τις φωνές μαζεύτηκε η γειτονιά και ο Γιάννης μαζ.

Πήγε ο Γιάννης κοντά του και τάχα κρυφά του έπλεγε.

- Ετσι η φωνάζεις δυνατά Γηγόρη μου να σε πιστεύγουνε.

- Μου το κλέψανε Γιάννη μου. Αλήθεια πέω πάει το γρούνι μου.

- Εγώ σε πιστεύγουν. Αλλά να κλαισι δυνατά. Ετσι ο Γρηγόρης με τη τσιγουνιά του έχασε όλο το γουρούνι και ο Γιάννης με την πονηριά του χωρίς να έχει γουρούνι απέκτησε.

ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΝΔΡΟΝΙΑΝΩΝ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΤΟΥΣ 2007

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Ο αγαπημένος Δάσκαλος του χωριού μας **Νικόλαος Κωτσής**, απέκτησε ανήμερα της Αγίας Παρασκευής, το 9ο δισέγγονό του, που προστέθηκε ως νέο μέλος στην πατριαρχική του οικογένεια. Είναι ο μικρός Αθανάσιος, καρπός του Δημήτρη Γκομόζια και της Ζωής Καρδάση, κόρης της Ελένης Κωτσά.

Στους ευτυχείς γονείς, τους παπούδες και τον δίσοπαππο, ευχόμαστε να τους ζήσει και να τον καμαρώσουν, ως ένα εκλεκτό και ωφέλιμο μέλος της κοινωνίας μας.

Από την επίσκεψη της κόρης του Περικλή Μπομπού Αθανασίας από την Αυστραλία στο χωριό μας τον περασμένο Μάρτιο ανάμεσα στους Γιώργο Νικολίδη (Πόλο), Γιώργο Κοντό (Γεωργασύνη), Γιάννη Καλαμπάκη (Σόληγκα), Τάκη Γεωργούση (της Πιττολίτσας)

Εθνική Ανδρών Σάλας: Η αποστολή για το φιλικό τουρνουά στην Ρουμανία 18/1/2008

Ο κ. Σεργκέι Στούπλιοφ ανακοίνωσε τα ονόματα των παικτών που θα συμμετάσχουν στην αποστολή της Εθνική Ανδρών Σάλας για το φιλικό τουρνουά στην Ρουμανία (21-24/1/2008, Ρουμανία - Ιταλία - Τουρκία - Ελλάδα).

Οι παίκτες που κλήθηκαν είναι οι: Ιωάννης Μοστριός, Μάριος Τρουπιτάκης (Πλάτανο), Χρήστος Αχής (ΑΣΕ Δούκα), Σπυρίδων Γκρίζαλης (Εθνικός Αστέρας), Στέφανος Σοϊλεμένης, Μάριος Σταμούλης, Αντώνιος Μάνος (Ηνίοχος), Σωκράτης Μουρδουκούτας (Δίας Ηλιούπολης), Απόστολος Γκαϊφύλης (Μινώταυρος), Θωμάς Πάνου, Ιωάννης Δεληπόρτας (Ολυμπιάδα Αγ. Παρασκευής), Αλέξης Συκαράς (Κόσμος Β.Π.), Αναστάσιος Ζιάκας, Δημήτριος Θεοφίλου (Αθήνα '90).

* Η αποστολή θ' αναχωρήσει για τη Ρουμανία τη Δευτέρα 21 Ιανουαρίου και θα επιστρέψει την Τετάρτη 24 Ιανουαρίου.

Πληροφορούμε τα μέλη και τους φίλους του Συλλόγου μας που διαμένουν στην Χαλκίδα ότι από εδώ και στο εξής θα μπορούν να προμηθεύονται την εφημερίδα μας από το γραφείο του Προέδρου μας Σταμάτη Σπύρου οδός Τζαβέλα 6 Χαλκίδα τηλ: 6932661355

ΕΠΕΙΔΗ ΚΑΠΟΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΕΙΝΑΙ ΠΑΝΩ ΑΠΟ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ

Το λυπτόρι και ιδιαίτερα ευαίσθητο πρόβλημα που δημιουργήθηκε πριν ένα μήνα περίπου στο νεκροταφείο του χωριού μας είναι γνωστό σε όλους μας. Ένα μεγάλο τμήμα του παλαιού τοίχου στήριξης στο βόρειο μέρος του κατέρρευσε με δυσάρεστα αποτελέσματα, ενώ τα χειρότερα ίσως είναι θέμα χρόνου να συμβούν. Η εκκλησιαστική αρχή του χωριού μας κρίνοντας το ζήτημα επείγον όπως και είναι άριθμωστε, κάλεσε το σύλλιογό μας σε επιτόπια συνάντηση ενημέρωσης. Η αρχική συνάντηση της 17/2/2008 αναβίθηκε λόγω δυσμενών καιρικών συνθηκών και πραγματοποιήθηκε τελικά το Σάββατο 8/3/2008. Παραβρέθηκε **ο παπά-Χρήστος** εφημέριος του χωριού μας, ο **Νίκος Τσομάκας** εκ μέρους του εκκλησιαστικού συμβουλίου, ο σύλλιογός μας εκπροσωπούμενος από τον πρόεδρο **Σταμάτη Δ. Σπύρου**, τον αντιπρόεδρο **Γιώργο Π. Μπαρούμη** και το μέλος του **Δ.Σ. Δημήτρη Π. Χρυσάνη** και ο πρόεδρος του συμβουλίου του ΔΔ του χωριού **Βαγγέλης Κλ. Δάμου**. Παραβρέθηκαν επίσης κάτοικοι του χωριού ενώ ο **Γιώργος Σαπουτζής** παρουσίασε τεχνικά σχέδια που ήδη είχε ως ειδήμων εκπονήσει για την αντιμετώπιση του προβλήματος. Η συνάντηση ήταν ουσιαστική όσον αφορά την ενημέρωση αιλήν και την απόφαση και το σχεδιασμό των επόμενων άμεσων ενεργειών την πρωτοβουλία των οποίων θα έχει η εκκλησιαστική αρχή. Ο σύλλιογός μας είχε αποστείλει έγκαιρα επιστολή πρόσκληση στον Δημάρχο μας κ. **Δημήτρη Θωμά** την 12/2/2008 και την 5/3/2008 πιστεύοντας πως το θέμα αφορά για πολλούς λόγους την Δημοτική αρχή. Στην συνάντηση της 8/3/2008 η Δημοτική αρχή έλαμψε με την απουσία της. Μάλιστα μάθαμε πως η θέση

του κ. Δήμαρχου όταν έλαβε την πρώτη επιστολή μας ήταν ότι το θέμα δεν είναι της αρμοδιότητας της Δημοτικής αρχής αιλήν της εκκλησίας. Όταν ένα τέτοιο πρωτόγνωρο ζήτημα επείγοντος χαρακτήρα για τον κοινό νου, μεγάλης ιδιαιτερότητας και ευαισθησίας, με διαστάσεις αισθητικές αιλήν και απειλής κατά της δημόσιας υγείας κλπ δεν ακουμπά την ευαίσθητη σε άλλη δευτερεύοντα και ειδικότερα ζήτημα Δημοτική αρχή, τότε κάτι δεν πάει καλά και σίγουρα γι' αυτό δεν φταίει ο γιαλός έστω και αν είναι στραβός. Τον σεβασμό προς τους νεκρούς ακόμα και αυτών της κάθε φορά αντίθετης πλευράς, η Ιστορία σε όλη την διάρκεια τον έχει σε κορυφαία θέση πάνω από κάθε δυσάρεστο ή ευχάριστο συμβάν. Και ο σεβασμός αυτός αποτέλεσε και αποτελεί αναντίρρητο στοιχείο πολιτισμού των κοινωνιών και του ανθρώπου. Στοιχείο ιδιαίτερο και σαφές που δεν επιδέχεται συμβιβασμούς και συμψηφισμούς.

Ο σύλλιογός μας θα σταθεί κοντά στην όλη πορεία της αντιμετώπισης του προβλήματος το οποίο ίσως αποτελεί το πρώτο μέρος μεγαλύτερου και οξύτερου εξελίσσομενου προβλήματος που ακουμπά όλο το γύρω χώρο της εκκλησίας μας αιλήν και την ίδια την εκκλησία.

Κλείνοντας εκφράζουμε την άποψη πως στην αντιμετώπιση του προβλήματος η παρουσία της Δημοτικής αρχής δεν έπρεπε καν να ζητηθεί. Είναι παρουσία που οι δημότες απαιτούν και η Δημοτική αρχή υποχρεούται να παράσει.

Σταμάτης Σπύρου

ΤΟ ΤΟΥΝΕΛ ΓΙΝΕΤΑΙ ΕΠΙΣΚΕΨΙΜΟ

Με πρωτοβουλία και δαπάνη του αξιέπαινου προέδρου του τοπικού συμβουλίου του Δ.Δ. του χωριού μας κ. Βαγγέλη Κλ. Δάμου, το γνωστό τούνελ πάνω από το μύλο του Σαντά στα γκρέμια προς τους Ανδρονιάνους, ήρθε μετά από πολλά χρόνια σε επαφή με τον άνθρωπο. Ο Βαγγέλης άνοιξε το μονοπάτι, καθάρισε την πυκνή θλάστη που είχε καλύψει την είσοδο του τούνελ προς την πλευρά της περιοχής που μας είναι γνωστή ως «Μήτρικας» και έτσι το τεχνικό αυτό έργο της εποχής που πολλοί κάτοικοι της γύρω περιοχής εργάζομενοι δίνανε την ψυχή τους στα έγκατα της γης αιλήν και στην επιφάνεια της έγινε ξανά προσβάσιμο σε επισκέπτες που φτάνουν σε αυτό με τα πόδια ή με αγροτικό φορτηγό. Πρόκειται βέβαια περισσότερο για μια συμβολική

ενέργεια, αφού η ανάδειξη του ίδιου αυτού έργου απλά και κυρίως του συνόλου των ανάλογων έργων εκείνης της εποχής, αποτελούν ευκατί στόχο ως τμήμα της συνολικότερης προσέγγισης της ιστορίας, του πολιτισμού και του φυσικού περιβάλλοντος της περιοχής μας. Πολλοί πάντως έχουν πολλά να θυμηθούν, να διηγηθούν με νοσταλγία, από μια επίσκεψη στο τούνελ. Αγγάνι στο Ρίκτυ, στο οποίο έφταναν τα βαγονέτα βγαίνοντας από το τούνελ φορτωμένα κάρβουνο και μετά από εναέρια διαδρομή πάνω από την κατάφυτη και γεμάτη νερό ρεματά, για να αδειάσουν σ' αυτό και να επιστρέψουν ανηφορικά για ένα νέο κύκλο.

Ανδρονιάνοι 10/03/2008

Α.Ε. Ανδρονιάνων

(4ος Όμιλος)	
1. Αγ. Ιωάννης	48
2. Κονίστρες	47
3. Πράσινο	36
4. Ανδρονιάνοι	36
5. Μονόδρι	29
6. Εφηβος	26

7. Αίολος	26
8. Ζάρακες	25
9. Άρτεμις	20
10. Βέλος	19
11. Τραχήλι	11
12. Πετριές	9
13. Οκτωνιά	19

**Πληροφορούμε τους αναγνώστες μας ότι κατόπιν απόφασης του Δ.Σ.
η εφημερίδα μας θα εκδίδεται ανά τρείς μήνες**